

Utskriving av elever i frittstående grunnskoler ved reiser til utlandet utover innvilget permisjon

Utdanningsdirektoratet har besvart et brev fra Forum for friskoler om utskrivning av elever frittstående grunnskoler ved reiser til utlandet utover innvilget permisjon.

TOLKNINGSUTTALELSE | 25.03.2021

Denne tolkningsuttalelsen er markert som utgått fordi den omhandler den gamle opplæringsloven.

Utdanningsdirektoratet besvarer i dette brevet spørsmål om utskrivning av elever i frittstående grunnskoler ved reiser til utlandet utover innvilget permisjon.

Elever som reiser ut av landet i mer enn tre måneder har ikke plikt til grunnskoleopplæring

Retten til grunnskoleopplæring gjelder når det er sannsynlig at et barn skal være i Norge i mer enn tre måneder. Plikten til grunnskoleopplæring starter når oppholdet har vart i tre måneder. Elever i friskoler oppfyller grunnskoleplikten, jf. friskoleloven § 3-2. En elev kan ikke være elev ved både en offentlig skole og en skole godkjent etter friskoleloven samtidig.

Plikten til grunnskoleopplæring faller bort for elever som oppholder seg utenfor landet i mer enn tre

måneder. Dette gjelder uavhengig av om eleven går i offentlig eller frittstående skole. Når plikten bortfaller, vil eleven ikke lenger kunne ha elevstatus ved en friskole.

Bortfall av plikten omtales i Prop. 72 L (2015–2016) der det bl.a. står følgende i kapittel 7.5.

Departementet sine vurderingar:

«...Departementet meiner den beste løysinga vil vere å fastsetje ei eksakt grense på tre månader for kor lenge eit barn kan opphalde seg utanfor landets grenser før opplæringsplikta i Noreg fell bort....»

«...Oslo kommune held fram at forslaget frå departementet i praksis vil innebære at permisjonstida blir utvida frå ti dagar til tre månader, noko som ikkje er ønskjeleg. Til dette vil departementet seie at forslaget ikkje opnar for meir permisjon enn det som følgjer av reglane som gjeld i dag. Det følgjer av opplæringslova § 2-11 at når det er forsvarleg, kan kommunen etter søknad gi den enkelte eleven permisjon i inntil to veker. Dersom permisjon blir innvilga, vil fråværet vere lovleg. Fråvære utover permisjonstida vil derimot vere brot på opplæringsplikta, og forslaget inneber inga endring av dette. Forslaget inneber berre at det blir fastsett ei ytre grense i tid for når eit barn som ikkje lenger oppheld seg i Noreg, skal vere omfatta av plikta til å ta imot grunnskoleopplæring i Noreg.

Sjølv om det blir innført ei eksakt grense på tre månader for bortfall av opplæringsplikt ved utanlandsopphald, inneber ikkje dette at elevar som har fråvære utan gyldig grunn i heile denne perioden, bør vere verna mot å miste skoleplassen sin ved den ordinære heimeskolen, jf. den praksisen Oslo og ein del andre kommunar har. Departementet vil likevel understreke at kommunen vil vere ansvarleg for å oppfylle retten til grunnskoleopplæring når eleven kjem tilbake, og at reglane om nærskole i opplæringslova må liggje til grunn for det vedtaket kommunen gjer om kva skole eleven skal gå på....»

Elever som reiser ut av landet i mindre enn tre måneder bryter opplæringsplikten dersom perioden er lengre enn innvilget permisjon (inntil 2 uker).

Det kan søkes om permisjon etter friskoleloven § 3-13. Når det er forsvarlig, kan skolen gi den enkelte elev permisjon i inntil to uker om gangen. Eleven har ikke rett til permisjon. Foreldrene har klagerett på vedtak om avslag.

Det er ingen regler i friskoleloven som eksplisitt fastsetter at en elev som bryter opplæringsplikten mister retten til skoleplass. Hvorvidt en elev kan miste sin skoleplass i friskolen ved ugyldig fravær under tre måneder vil dermed i utgangspunktet måtte reguleres i kontrakten mellom skolen og foreldrene.

I Ot.prp.nr.37 (2006-2007) pkt. 17.5.4 står det blant annet at:

... Departementet er oppteke av at skolane skal opptre på ein ryddig måte overfor elev/foreldre. I den samanheng bør det vere sjølvsagt at alle skolar har ein kontrakt som regulerer dei meir privatrettslege forhold som ikkje er regulerte i lova.

Vi viser videre til veilederen Barn som ikke møter på skolen, og til hva skolen bør gjøre ved udokumentert fravær.

Det er mulig med behandlingsreiser utover to uker, uten at eleven mister skoleplassen i Norge

Skoler kan ikke innvilge permisjon i mer enn to uker av gangen. Vi har likevel vurdert at det er mulig med behandlingsreiser utover to uker, uten at eleven mister skoleplassen i Norge.

Når eleven har fått innvilget søknad om behandlingsreise i utlandet, mener vi eleven bør beholde skoleplassen sin, slik at eleven er sikret en plass når han/hun kommer tilbake til skolen han/hun var elev ved før behandlingsreisen.

Her mener vi hensynet til barnets beste må tilsi at eleven ikke bør risikere å måtte gå på en annen skole når behandlingsoppholdet er over. Dette er også i tråd med vår forvaltningspraksis når det gjelder tilskudd til elever ved friskoler som har vært på behandlingsreise. Her har direktoratet lagt til grunn at elever ved en friskole som har vært på behandlingsreise i utlandet likevel skal være med i elevtellingen for tilskudd, selv om de var på behandlingsreise ved dato for elevtellingen.

Med behandlingsreise i utlandet mener vi behandlingsreiser til utlandet som Seksjon for Behandlingsreiser på Oslo universitetssykehus har ansvaret for og som finansieres gjennom egen post på Statsbudsjettet.

Retten til å fullføre grunnskoleopplæringen i en friskole

Selv om elever oppfylder grunnskoleplikten ved en friskole gir friskoleloven ingen rett til å få sin grunnskoleopplæring i en friskole, slik som i offentlige skoler. Når en elev derimot har fått plass ved en friskole sikrer friskoleloven § 3-3 en rett til å fullføre grunnskoleopplæringen ved den skolen, så lenge skolen er godkjent. Selv om det ikke står konkret uttrykt i bestemmelsen eller forarbeidene til § 3-3, så hviler denne bestemmelsen på en underliggende forutsetning om at foreldrene oppfyller de forpliktelser de har til skolen. Brudd på disse forpliktelsene reguleres i kontrakten mellom foreldre og skolen. Dette kan for eksempel innebære at skolen kan ha en rett til å si opp en skoleplass dersom det foreligger vesentlig betalingsmislighold eller ugyldig fravær utover det som fremgår av kontrakten med friskolen.

Vi viser igjen til Ot.prp.nr.37 (2006-2007) pkt. 17.5.4:

«...Ein slik kontrakt bør mellom anna omhandle kva for sanksjonar som kan vere aktuelle ved betalingsmisleghald frå eleven/foreldra si side. Departementet vil i denne samanheng vise til dei retningslinjene som er utarbeidde av Forbrukarombodet om kontraktvilkår for privat- og friskolar.»

Vår referanse: 2021/3648